

Fietsen en wandel route.

Het Land van Cuijk leent zich uitstekend voor het maken van mooie wandelingen en fietstochten. Elke tocht brengt nieuwe verrassingen. U maakt kennis met een grote verscheidenheid van landschappen. Langs de Maas ziet u een prachtig uiterwaardengebied omzoomd door fraaie sleedoorn- en meidoornheggen.

De wandel en fietsroutes die wij u aanbieden gaat door kleine natuurgebieden;

De zevenhutten is een wandelroute, evenals De Hulsdonk en het Ossenbroek.

Fietsroutes zijn het Maasheggenlandschap, over ongeveer 25 km. De heggen dienden niet alleen voor afscheiding van de percelen, maar ook om slib van de regelmatig overstromende Maas vast te houden. De heggen zijn schuilplaatsen voor tal van kleine zangvogels. Ook zeldzame planten gedijen hier goed.

Vervolgens is er een fietstocht door de Vilt. Dit vervenend vennengebied is een restant van een oude Maasarm.

In de Vilt kunt u genieten van het gezang van de nachtegaal.

Bij Sint Anthonis kunt u genieten via de fiets van bos en heide en richting Wanroy ontdekt u het ontgonnen Peelgebied.

Richting Gassel komt u in het rivierduinengebied.

Bij de VVV Cuijk, Grotestraat 62, kunt u deze fietsroute ophalen.

De werkgroep Recreatie en Toerisme van de VVV en de gemeente Cuijk wensen u veel fietsplezier!

Natuurpad Zevenhutten.

In 2002 is door de gemeente Cuijk, het Brabants Landschap en IVN de Groene Overlaat het natuurpad Zevenhutten officieel geopend. Hoewel het natuurgebied niet zo groot is, valt hier heel wat te genieten. Naast het bos bestaat het terrein uit graslanden, akkers en houtwallen. Zevenhutten is met name bijzonder vanwege de dassen die hier wonen.

Het vormt een soort knooppunt tussen de twee grote dassengebieden van Oost-Brabant: die van Tongelaar en die van Vierlingsbeek.

Bijzonder zijn ook de hoogteverschillen in Zevenhutten tot wel 2 ½ m. Deze zijn ontstaan door het verwilderde riviergeulensysteem in de ondergrond. Dit is te zien aan de vegetatie: er zijn restanten zichtbaar van een voormalig heideveld: hier en daar staan struikheide, brem en ruwe berk.

Tot ongeveer 50 jaar geleden werden er door boeren overal poelen aangelegd zodat het vee een drinkplaats had.

In en nabij de poelen ontwikkelden zich allerlei natuurwaarden waarin salamanders, kikkers, libellen en vlinders zich thuis voelden.

Toen de meeste poelen –als gevolg van de komst van drinkpompen- verdwenen, zijn veel van deze diersoorten zeldzaam geworden. Daarom heeft Brabants Landschap in dit gebied een aantal nieuwe poelen aangelegd. Hiermee wordt het leefgebied van deze dieren veiliggesteld.

Veel dieren profiteren van het afwisselende gebied in Zevenhutten. Het bos biedt beschutting, de akkers en weilanden leveren voedsel. Veel dieren houden zich daarom op in

bosranden en andere overgangszones, zoals houtwallen, struwelen en ruige slootkanten.

In Zevenhutten zijn al 6 ha houtsingels en overhoeken aangeplant. Hier profiteren niet alleen de vossen, dassen en reeën van, maar ook allerlei insecten, kleine marterachtigen, knaagdieren, vleermuizen en struweelvogels.

Wilt u dit natuurpad eens bewandelen, haal dan de folder bij het VVV. De informatie in deze folder wijst u op de vele bijzonderheden van dit gebied en biedt interessante weetjes over flora en fauna.

Het natuurgebied bereikt u door in de wijk Padbroek het spoor over te steken en de Hapseweg te volgen tot aan de 1e weg links: dit is de Zevenhutten.

Het begin van het natuurpad wordt aangegeven door een informatiepaneel. Natuurliefhebbers kunnen hier echt hun hart ophalen. Een wandeling door dit gebied raden wij dan ook van harte aan: het is zeker de moeite waard!

Natuurpad De Hulsdonk.

Dit pad begint bij het informatiebord aan de Millseweg in Beers, circa 100 meter na het bord "einde bebouwde kom Beers". Enkele jaren geleden was de Hulsdonk nog een grootschalig agrarisch landschap, bestaande uit weilanden, maisakkers en een rechte ontwateringssloot. In het kader van de Ruilverkaveling Land van Cuijk is dit gebied in 1996 opnieuw ingericht. Het meest in het oog springend is een aantal poelen dat rond de Tochtsloot is aangelegd.

Deze poelen vormen een belangrijk leefgebied voor amfibieën, waterplanten, waterdieren en insecten die in waterrijke omgevingen thuishoren (o.a. libellen en sommige soorten vlinders). Vroeger waren er veel poelen in het landschap aanwezig, maar met de komst van drinkpompen voor het vee zijn de meeste poelen gedempt. Naast het aanleggen van nieuwe poelen is de oever van de Tochtsloot afgegraven, zijn er struwelen met besdragende struiken aangeplant en is er een fraai wandelpad aangelegd.

Verlanden.

Wanneer vennen, poelen en vijvers niet regelmatig worden "opgeschoond", groeien ze langzaam dicht met waterplanten. Afgestorven plantenresten zakken naar de waterbodem en hopen zich op.

In deze voedselrijke laag kunnen moeras- en oeverplanten wortelen. Deze planten verdampen water, waardoor de waterpartij langzaam verdroogt. Dit is een natuurlijk proces en wordt "verlanden" genoemd. Om vennen, poelen en vijvers te behouden moeten ze regelmatig worden ontdaan van overmatige plantengroei en moet de drab van de **waterbodem worden verwijderd**.

Storingsplanten.

Het voorkomen van planten zegt iets over hun standplaats en maakt invloeden van heden en verleden zichtbaar. Zo zie je dat op grond die geroerd is (bijv. geploegd of omgespit) bepaalde planten gedijen die "storingsplanten" worden genoemd.

Vele akkerplanten behoren tot deze groep. Als de bodem lang genoeg met rust wordt gelaten, dan worden deze planten uiteindelijk door grassoorten verdrongen.

Voorbeelden van storingsplanten die hier voorkomen zijn: Akkerdistel, Echte kamille, Wilgeroosje, Margriet, Kleine Brandnetel en Herderstasje.

Klaver.

De Witte Klaver en de Rode Klaver zijn algemeen bekend en komen in dit gebied ook veelvuldig voor. Maar er komen nog vele andere klaversoorten in Nederland voor.

Wie goed kijkt vindt in dit gebied: Hopklaver (met kleine gele bloemetjes, waarvan er 10-50 een bolvormig hopje vormen), Rolklaver (met grote gele bloemen, waarvan er 2-7 een losse bol vormen) en Hazepootje (met eivormige lichtroze, pluizige bloemhoofdjes). Opmerkelijk aan Klavers is dat zij kunnen groeien op droge en arme grond.

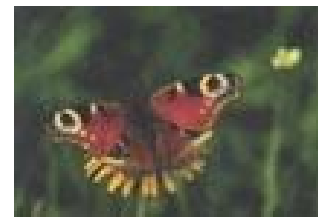
Struweel.

Struiken en kleine bosjes geven niet alleen een fraaier landschapsbeeld, ze bieden ook schuil- en nestgelegenheid voor veel dieren. We denken dan al snel aan vogels.

Soorten die van een dergelijk open struweellandschap houden zijn: Geelgors, Grasmus, Fitis, Tuinfluiter, Zwartkoptuinfluiter, Braamsluiper, Bosrietzanger, Kneu, Spotvogel, Roodborsttapuit, Gele Kwikstaart en Lijsters.

Maar struweelranden trekken ook insecten aan, zoals veel vlinders, libellen en allerlei kevers. Tussen de struiken vinden kleine zoogdieren, zoals egels, muizen, konijnen en kleine marterachtigen beschutting.

Maar ook grote zoogdieren zoals reeën, dassen en vossen verplaatsen zich graag door het veld in de beschutting van struiken, hagen en houtwallen. Zelfs voor vleermuizen is struweel belangrijk bij hun nachtelijke oriëntatie in het veld.

Distel.

Een Distel staat bij de meeste mensen niet hoog in aanzien; het is een plant die prikt en woekert. In de tuin en op het bouwland wordt hij niet graag gezien. Maar deze planten hebben wel een grote natuurwaarde. Tal van insecten komen op de bloemen af en veel vogels doen zich te goed aan de zaden. Sommige soorten, zoals de Distelvlinder en de Distelvink, zijn zelfs naar deze voedingsbron genoemd.

We vinden hier: Akkerdistel (lila, veel stekels), Speerdistel (cyclampaars, opvallend groot grijsgroen bladrozet op de bodem, scherpe stekel aan het uiteinde van het blad), Kale Jonker (donderpaars, slanke, lange doornige stengel met weinig bladeren) en Melkdistel (geel, stengel geeft bij breuk melksap zoals de paardebloem).

Boterbloem.

Vrijwel alle boterbloemsoorten zijn geel, hebben vijf bloemblaadjes en heel veel meeldraden. In Nederland komen verschillende soorten voor, die je het beste van elkaar kunt onderscheiden als je het blad bekijkt.

Probeer eens de volgende soorten te ontdekken: Blaartrekkende boterbloem (in het water, 3-lobbig blad, kleine talrijke bloemen), Egelboterbloem (op de oever, smal blad, felgele kleine bloemen), Kruipende boterbloem (op vochtige plaatsen, blad driehoekig in omtrek), Scherpe boterbloem (op drogere plaatsen, blad diep ingesneden) en Speenkruid (op half beschaduwde plaatsen, glanzend eirond blad, bloeit vroeg in het voorjaar met felgele bloemen).

Waterplanten.

Deze planten staan altijd in het water. Van sommige soorten komt zelfs alleen de bloemstengel boven het wateroppervlak uit. Via de bladeren gaat zuurstof door kanaaltjes in de stengel naar de wortels. De wortels van waterplanten dienen vooral voor de verankering van de plant.

Waterplanten kunnen via de bladeren direct voedsel opnemen uit het water.

Waterplanten zijn belangrijk: ze geven zuurstof aan het water af en geven beschutting aan dieren die in het

water leven. In de hier gelegen poel groeien onder andere Drijvend fonteinkruid, Waterweegbree en Egelboterbloem.

Das en Ree.

Door de nabijheid van enkele fraaie buitenplaatsen, zoals Tongelaar en Ossenbroek, komen hier in de Hulsdonk dassen en reeën voor. Deze beide diersoorten verlangen een kleinschalig landschap met zowel bosgebied als agrarisch landschap. In bos en struweel zoeken ze beschutting en verblijven ze overdag, maar deze gebieden geven onvoldoende voedsel.

's Nachts trekken reeën naar landbouwgronden waar zij hun dieet van bladeren, twijgen, eikels en vruchten aanvullen met gras en allerlei landbouwgewassen zoals granen en bieten.

Dassen leven vooral van regenwormen die ze 's nachts in grote getale in weilanden vangen. De route van verblijfplaats naar voedselgrond verloopt over vaste paden, de zgn. wissels.

Dassen hebben daarbij een sterke voorkeur voor greppels en duikers. Deze duiker wordt vaak door dassen belopen. In de modder voor de buis zijn vaak hun pootafdrukken zichtbaar.

Grassen.

Vaak wordt er over gras gesproken alsof het maar één plantensoort betreft. Maar in Nederland komen wel 50 verschillende soorten grassen voor. Grassen hebben onopvallende, kleine bloempjes, die in trossen bij elkaar aan een bloeistengel zitten. Kijken naar de manier waarop die bloempjes bij elkaar zitten, is één van de mogelijkheden om grassoorten van elkaar te onderscheiden. Zijn de bloempjes niet gesteeld, dan heet de bloeistengel een aar; zijn de bloempjes kort

gesteeld, dan spreken we van een aarpluim en wanneer de bloempjes lang gesteeld zijn noemen we de bloeiwijze een pluim. Raaigras en Kweek zijn voorbeelden van aargrassen, Vossestaart en Timotee van aarpluimgrassen en Straatgras, Beemdgras en Dravik van pluimgrassen. De bloempjes van grassen worden niet door insecten maar door de wind bestoven. De bloemen zijn dan ook kleur- en geurloos en zonder honing.

Zuring.

Ridderzuring is een plant met erg grote bladeren. Het voorkomen van deze plant in erg grote mate wijst op een aanzienlijke hoeveelheid stikstof ter plekke in de bodem. De stikstof is een gevolg van de jarenlange overdadige bemesting van de maisakkers.

Ridderzuring doet het om deze reden ook goed in begraasde weilanden. Boeren zijn daar minder blij mee; de plant wordt niet door het vee gegeten en kan zich daardoor snel vermeerderen.

Eik en Es.

De eik is altijd erg belangrijk geweest, zowel voor mens als dier. De oude Germanen dichtten de eik bovennatuurlijke krachten toe. Zij beschouwden de eik als heilig. Eikenhout is hard en duurzaam en werd daarom het meest gebruikte bouw materiaal, ook in de scheepsbouw.

Nu gebruikt men het vooral voor betimmeringen en meubilair. De eikels waren vroeger een uiterst belangrijk veevoedsel. Vele dieren en insecten, maar ook tientallen gallen leven op en rondom de eik. Ook de Es werd als een heilige boom beschouwd, maar dan door de Scandinaviërs. Men dacht dat de Es zowel geneeskrachtige als mystieke gaven bezat. Ook van het hout van de Es wordt al heel lang gebruik gemaakt.

Het hout is taai en buigzaam en is geschikt voor stelen van (tuin)gereedschappen, bijlen en messen. Tredplanten Langs wegen, paden en op plaatsen waar veel vee loopt, groeien planten die goed tegen betreding kunnen. Zulke planten noemen we dan ook tredplanten.

Van sommige soorten verwijst de naam naar dergelijke tredplaatsen: weegbree, straatgras, paardebloem, varkensgras. Deze planten komen veelvuldig langs de wandelpaden voor.

Oeverplanten.

Op kanten van sloten en plassen komen planten voor die een vochtige tot natte standplaats eisen. Sommigen verdragen dat ze tijdelijk in het water staan.

Hier in de Hulsdonk veel voorkomend zijn: egelboterbloem, pitrus, liesgras, rietgras, riet, moerasandoorn, moeraspirea, moeraswederik, wolfspoot en veldbies.

Amfibieën.

Tot de amfibieën behoren de kikkers, padden en salamanders.

Amfibieën zijn "koudbloedig", dat wil zeggen dat hun lichaamstemperatuur gelijk is aan de omgeving. Dit betekent dat deze dieren een winterslaap houden in een vorstvrije omgeving, bijvoorbeeld in de modderlaag van een poel, in een bladerenhoop of enkele decimeters diep in de grond. Amfibieën zijn landdieren, die hun eieren echter in het water leggen, in de vorm van een eierklomp (kikkerdril), een lange snoer (paddensnoeren) of tussen de blaadjes van waterplanten geplakt (salamanders). In de

Hulsdonk komen de bruine kikker (dril in maart-april), de groene kikker (dril in mei), de gewone pad en de kleine watersalamander voor.

Besdragende struiken.

De struwelen in dit gebied bestaan veelal uit besdragende struiken. Hierdoor zijn deze struwelen straks, naast schuil- en nestelgelegenheid, ook een voedingsbron voor vogels, knaagdieren, egels, vossen, dassen, reeën en allerlei ongewervelde dieren.

Besdragende struiken in dit gebied zijn meidoorn, hondsroos, gelderse roos, kornoelje en zoete kers. De braam heeft zich uit zichzelf hier gevestigd.

Pitrus en Zegge.

Langs de hele oever van de sloot in dit natuurgebied groeit Pitrus. De plant groeit zowel op arme als rijke grond en is vaak een indicator voor gronden die geroerd zijn.

De bladeren zijn rolrond en opgevuld met merg (pit). Die pit werd vroeger gedroogd en gebruikt als lont in petroleumlampen. Het bruine bloemtrosje van de Pitrus is vanaf juni aan de bladeren zichtbaar.

Op de oevers komt ook Zegge voor. Deze grasachtige plant heeft driekantige stengels en hangende, meestal donkerbruine aartjes. Zegge groeit bij voorkeur op natte en liefst ook zure grond.

Geneeskrachtige planten.

Al vanaf oudsher weten mensen dat bepaalde planten geneeskrachtige werkingen hebben. In veel huidige medicijnen worden nog steeds plantenstoffen verwerkt.

Een aantal geneeskrachtige planten dat in de Hulsdonk voorkomt zijn: valeriaan (rustgevend), vlier

(hoestremmend), weegbree (tegen jeuk), smeerwortel (wondhelend), duizendblad (bij nierziekten), brandnetel (bloedzuiverende werking), echte kamille (tegen ontstekingen) en boerenwormkruid (ontwormen).

Info	
 Meer info bij de Regio VVV Cuijk	 0485-317644 vvvcuijk@regio-vvv.nl www.regio-vvv.nl